СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 219. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го ВЕРЕСНЯ 1949. | No. 219. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 21, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном | Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 | THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

БОРОТЬБА ЗА РОБІТНИЧІ ПЕНСІЇ

Сталеві промисловці видали наказ управителям підприємств приготовитися до спинення праці в півночі з суботи на неділю 25 вересня. Це зробили вони після першого дня нарад з представниками юнії сталевих робітників, скликаних на домагання президенської ради для відвернення загрози страйку, який обійме мільйон юнійних членів. На перших нарадах голова юнії, Филип Морей, заявив відверто, що страйк почнеться в назначений наперед час, якщо підприємці не згодяться на пропозицію президентської ради, признати робітникам цілу низку добродійств. Між ними є домагання старечої пенсії, за доплатою по 6 центів від години за кожного робітника в додатку до 4 центів на добродійний фонд для здоровя. Основне домагання Морея таке, що робітник має дістати старечу пенсію тільки з доплат підприємців без доплат робітників.

480,000 вуглекопів на страйку.

Майже всі члени юнії Юнайтед Майн Воркерс вийшли на страйк учора самочинно, без окремого доручення голови юнії, Джана Л. Луїса з гаслом: „Нема добродійного фонду—нема роботи". Страйк почався на знак протесту, проти тих власників майн, які перестали виплачувати по 20 центів від викопаної тони вугілля до майнерського фонду добродійности, з якого виплачуються старечі пенсії. Внаслідок такої відмови, юнія перестала виплачувати пенсії своїм членам. Власники обвинувачують предсідника майнерської юнії, Луїса, в навмиснім викликанні хаосу в вугільній промислі.

Форд годиться на пенсії по 50 долярів.

Юнія автомобілевих робітників повідомила підприємство Форда, що вона викликає своїх членів на страйк 29 вересня, якщо підприємство не сповнить юнійних домагань. Стоденні переговори між обома сторонами не довели до повного порозуміння. Звісно тільки, що Форд годиться на пенсію по $50 місячно, замість $100 вимаганих юнією. Крім того юнія домагається вплат до фонду добродійности і відповідних улешень при продукції.

ЛІВІ ЕЛЕМЕНТИ ДАЛЬШЕ ПЕРЕМАГАЮТЬ В ЕЛЕКТРИЧНІЙ ЮНІЇ.

Клівленд. — Перші спроби обрахунку сил між лівими, тобто комуністичними, й правими, отже антикомуністичними елементами на річній конвенції юнії електричних робітників, виказують, що пробольшевицькі елементи мають більшість. Спроба сил прийшла при голосуванні над датою, коли мають бути переведені вибори на юнійних урядовців. Перейшла пропозиція лівих.

МОРСЬКА ЮНІЯ ПРОТИКОМУНІСТИЧНА.

Ню Йорк. — Делегати на річній конвенції Краєвої Морської Юнії подавляючою більшістю голосів ухвалили заяву, що вони стоять при американськім прапорі і що будуть боронити своєї країни проти кожного ворога, включаючи й Совєтський Союз. Резолюцію ухвалено 488 голосами проти 56, при чому 53 делегатів стрималися від голосування. Виклик голосування вважається перемогою для голови юнії,

ПЕРЕДВИБОРЧА АГІТАЦІЯ В ПОВНІМ РОЗГАРІ.

Від неділі почалася передвиборча агітація на ширші розміри. У різних частинах краю йдуть приготування до конгресових виборів, головно на сенаторів, а теж до стейтових леґіслатур. При міських виборах прийде до перевибору посадників міст й інших муніципальних урядовців. Замітні є промови кандидатів на федерального сенатора в стейті Ню Йорку, тому, що оба кандидати це передові особи. З Демократичної партії кандидує кол. губернатор Герберт Г. Лімен, з Республиканської теперішній сенатор і член делегації до Обєднаних Держав, Джан Фостер Доллеса. Доллес закинув Ліменові, що його підтримує Американська Партія Праці, яка стоїть під контролею комуністів.

ФОСТЕР НЕ ПАМЯТАЄ СВОЇХ ІМЕН НА ФАЛЬШИВИХ ПАШПОРТАХ.

Ню Йорк. — Вилйем З. Фостер, голова Комуністичної партії, якого заприсяжене свідоцтво відчитується з писаних зізнань тому, що його нема на суді особисто, тільки разів подавав фальшиві імена на пашпортах, що не може їх спамятати. Це виявилося при перехресних допитах, ставлених при списуванні зізнань дома. Фостер кількакратно їздив до Совєтів на різні зізди, а фальшиві імена на пашпортах, як каже, подавав тому, що партія має право до тайних рухів. Він признав, що свого часу він говорив, що Совєтський Союз є батьківщиною комуністів і признавав льояльність для Сталіна, одначе тепер цього не твердить. Навпаки, він каже що Америка це його країна, одначе він не узнає теперішнього американського прапору, а зате признає червоний комуністичний прапор. Фостер заперечив, наче б американські комуністи вживали своєї „Езопської мови" для взаємного порозуміння й заявив, що Езеопської мови вживають реакційні елементи. Про свою любов до Америки говорив Фостер так гарячо, що заявив, що він плює на тих, які називають комуністів чужинними агентами.

БАНК ЗБАНКРОТУВАВ ВЛАСНИКИ ВІДРЕКЛИСЯ ПІВТОРА МІЛЬЙОНА.

Ню Йорк. — Комісія, яка переводить ліквідацію Банку Злучених Держав, стверджує, що 80,000 вкладчиків, які в тому банку тримали свої ощадності, не зголошуються по них. Загальна сума забутих грошей доходить до півтора мільйона долярів. Зпоміж вкладчиків 8,000 осіб мали ощадності більші ніж $50, а 26 осіб мали ощадності більші ніж $1,000. Банк оф Юнайтед Стейтс був приватною установою, мав великий розголос в околиці Ню Йорку, а після банкротства перед десяти роками багато осіб покарано за обман.

ЗБИРАЮТЬСЯ НА НАРАДИ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ АТОМОВОЇ ТАЙНИ

Вашингтон, 19. вересня. — Тридержавні наради над виявленням атомових тайн заповіджені на вівторок 20-го вересня. Злучені Держави, Канада й Великобританія мають взаємно передати собі інформації щодо способів виробу атомової бомби. Наради є тільки продовженням подібних нарад, які відбулися у Вашингтоні в липні, а потім перенеслися до Лондону. Ці наради називає департамент стейту „дослідними", бо рішення, щоб поділитися знанням про виріб бомби належить до конгресу Злучених Держав.

ЕВРОПА ПОТРЕБУЄ 50 ДИВІЗІЙ ДЛЯ ОБОРОНИ ПЕРЕД СОВЄТАМИ

Сенат довідався вже про думку військових чинників в справі оборони Европи перед можливим наїздом Совєтів. За вістями, призбираними військовою владою, Росія має тепер пять мільйонів людей під зброєю. Там Коналлі, голова сенатської комісії закордонних справ, сказав підчас дискусії в повнім сенаті, що „Росія піде виправою для знищення демократій і вільних урядів цілого світу, як тільки буде вважати, що вже прийшов на неї час". Сенатор Милард Е. Тайдингс виявив, що голова спільного генерального штабу ген. Омар Н. Бредлі оцінює, що Европа потребує 50 дивізій в повнім виряді для спинення інвазії Европи і витримання в боротьбі кілька місяців. Це може не тільки спинити інвазію, але й повернути війну проти Совєтів. Тайдингс зясував некорисне положення европейських держав щодо збройної сили і тому домагався признання півтора більйона долярів на озброєння Европи. Надіються, що сенат ухвалить бажану адміністрацією суму ще біжучого тижня.

НОВА НОТА ДО САТЕЛІТІВ

Злучені Держави ще раз вислали ноту до Болгарії, Угорщини й Румунії з предложенням, щоб вони приступили до складення комісії для вирішення спору над нехтуванням постанов у мировім договорі в справі збереження прав людини на своїх територіях. На попередні ноти згадані держави відповіли згідно, що це втручання в їхні внутрішні справи.

ПОНОВНІ РОЗМОВИ В СПРАВІ МИРОВОГО ДОГОВОРУ З АВСТРІЄЮ.

У Ню Йорку почалися нові розмови представників Чотирьох Потуг для складення мирового договору з Австрією. У нарадах бере участь совєтський заступник міністра закордонних справ Андрій Вишинський, який уже приїхав на наради Асамблеї О. Д. При висіданні з корабля в Ню Йорку Вишинський говорив дуже лагідно й висловив надію, що О. Д. осягнуть свої цілі.

КАНАДСЬКИЙ УРЯД ПРОСЛІДЖУЄ КАТАСТРОФУ З КОРАБЛЕМ НОРОНІК

Оттава. — Міністерство транспорту склало комісію для прослідження катастрофи з кораблем Норонік у Торонто, підчас якої згинуло 125 осіб. Цю вістку проголосив міністер в парляменті. Головою комісії назначено члена Верховного Суду Канади, суддю Р. Л. Келлока. Вступні доходження вже почалися в Торонто.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ МОЛОДОГО АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ВОЯКА

Дня 11-го вересня трагічно згинув в нещасливому випадку в Гюстон, Тексас, Зенон Маланчук, капітан американської авіяції, що під час війни служив при бомбардувальниках та виконав 44 успішні налети на Японію. Після війни він довший час вів кадетську школу, з великим успіхом підготовлюючи нові кадри летунів, за що одержав високі відзначення з Вашингтону. Покійний був членом 54 відділу УН Союзу в Велінгфорді. Його батько, Антін Маланчук, є організатором УНСоюзу.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ СОВЄТСЬКИХ ТОРТУР

Берлін, 20 вересня. Заступник американського військового губернатора в Німеччині, ген. Джордж П. Гейс, вислав вчора совєтському командантові, ген. М. І. Дратвінові, гострий протест проти совєтських знущань і тортур, яких вони допустилися над заарештованим ними американським вояком Джаном Дж. Сенкевичом, що минулого тижня втік зі совєтської тюрми після 10 місяців арешту. При цьому стверджується, що на всі попередні американські запити, совєтське командування заперечувало факт арешту та взагалі приявности згаданого вояка в совєтській „опіці". Американські власті протестують проти „брутальної і нелюдської поведінки" Совєтів з американським вояком.

ГРОМАДИ ДОПОМАГАЮТЬ В ПЕРЕСЕЛЕНЧІЙ АКЦІЇ

КРІМ ПРИКЛАДНИХ ГРОМАДЯН ТРАПЛЯЮТЬСЯ ЛЮДИ БЕЗ СЕРЦЯ І ВІДМОВЛЯЮТЬ ДОПОМОГИ

Филаделфія, 20 вересня. Ведена ЗУАДКомітетом переселенча акція в останньому часі знову прибрала на масовості і тим самим ще збільшилася кріза приміщення та опіки новоприбулими. Вчора приїхало до Ню Йорку аж 80 родин, що їх треба було негайно розмістити а в найблищу суботу приїжджає на кораблі „Дженерал Блечфорд" 417 українців, в тому 103 родини, що їх треба буде розмістити між нашими громадами. На жаль, крім свідомих і патріотичних громад і громадян, які докладають всіх найбільших зусиль для допомоги в цій рішальній рятунковій акції, трапляються все ще громади і одиниці, які ради особистої вигоди відмовляються від участи і допомоги в цій великій справі. Громада Вунсакет, Р. Ай. прийняла 8 родин (30 осіб), в тому 5 родин, що були вислані до неї і 3 родини, що їх відмовилася прийняти громада в Менвіл, Р. Ай. Всі ці родини перебувають під опікою місцевої Православної Парафії. Мала громада в Шерон, Па., (Правосл. Парафія з парохом о. Мусійчуком) прийняла три родини і згодилася прийняти ще дві додатково. Відмовилися прийняти переселенців громади в Лорейн, О., Голіок, Мас., Теревіл, Мас., та деякі інші, що будуть проголошені в дальшому. В наслідок нелюдяного вчинку громади в Ансонії, яка залишила на вулиці чотири родини переселенців, тепер ведеться доходження проти Комітету на домагання місцевої преси. ЗУАДКомітет звертається з гарячим закликом до всіх громад і поодиноких громадян, щоби вони виявили найбільше доброї волі та активности в допомозі в цій переселенчій акції, від якої залежить рятунок тисячів українських скитальців та яка тепер є найбільш наглюча.

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ГРОМАДА В ПИТСБУРГУ ДАЄ ПРИКЛАД

В неділю, дня 18-го вересня, Українська Католицька Громада в Савт Сайд в Питсбургу обходила врочисто 40-літній ювілей священства свого пароха, о. Михайла Кіндія. З тої нагоди рано відправлено торжественну Службу Божу з участю преосв. епископа Кир Амвросія, який виголосив високо патріотичну промову, згадуючи в ній теж про великі громадські заслуги Українського Народного Союзу. Ввечорі того ж дня відбулося святочне прийняття, в якому взяло участь 15 священників та багато парафіян з Питсбурга і околиці. Треба відмітити, що тиждень раніше ЗУАДКомітет вислав до о. Кіндія 40 нових імігрантів, що їх прийнято і розміщено, а о. Кіндія і в дальшому не пропускає жадної нагоди та постійно пригадує своїм парафіянам про їх християнський і людський обов'язок в цій рятунковій акції та сам дає їм приклад.

СОЮЗОВА ІМПРЕЗА В ЕМБРИДЖ, ПА.

В неділю, дня 18-го вересня, Братство св. Василія Вел., 161 відділ УНСоюзу в Ембридж, Па., влаштувало Союзове Свято, получене з паленням морґеджу на Союзовому Домі. Реальність Братства, вартости 46,000 долярів, тепер вже цілком сплачена та служитиме членству і громаді. Головну промову на святі виголосив головний касієр УНСоюзу, Роман Слободян, а були приявні теж заступниця головного предсідника, п-ні Марія Малевич, та головна радна Євгенія Зепко-Жеребняк. В місцевості на окреме признання заслуговує прикладна співпраця старшої і молодшої генерації та велика активність обидвох.

ВІДБУВСЯ 15-ТИЙ РІЧНИЙ З'ЇЗД О.Д.В.У.

В днях 3, 4 і 5-го вересня відбувся в Дітройті 15-тий з черги річний з'їзд Організації Державного Відродження України, в якому взяло участь поверх 100 осіб з різних місцевостей ЗДА, як теж з Канади. З'їзд відкрив і ним проводив в заступстві неприявного голови проф. Олександра Грановського, його другий діючий заступник, інж.

(Докінчення на стор. 3-тій)

КАНАДА І ФРАНЦІЯ ЗМЕНШУЮТЬ ВАРТІСТЬ СВОЄЇ ВАЛЮТИ

ДОСІ 19 КРАЇН ПІШЛИ ЗА ПРИКЛАДОМ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ДЕВАЛЬВАЦІЇ ГРОШЕЙ.

В слід за передвчорашнім обезціненням англійського фунта стерлінгів на 30.5%, девальвацію своїх грошей проголосили вчора теж Канада і Франція та цілий ряд інших країн. Канада зменшила вартість свого доляра на 10%, так що тепер один американський доляр варта буде $1.10 канадійського, а Франція встановила вартість свого франка на 350 до одного доляра. Негайно після проголошення девальвації в Англії до цього відповідно достосувалися та зменшили вартість своєї валюти вже такі країни: Австралія, Бурма, Канада, Цейлон, Данія, Єгипет, Фінляндія, Франція, Ісляндія, Індія, Ізраїль, Ірляндія, Малая, Голяндія, Нова Зеландія, Норвегія, Південна Африка і Швеція. Заповідається подібна акція Пакистану, як теж в Італії, Греції та деяких південно-американських країнах, що мають тісну торговельні стосунки з Британією. В найблищому часі наступить переоцінка валют майже всіх країн і всі вони зрівнюють вартість своїх валют до відношення фунта стерлінгів до доляра. Німецька марка, що досі вартувала 30 центів, в найблищих днях буде зменшена до 20 центів. Подібне теж з австрійською валютою.

БРИТАНСЬКА ОПОЗИЦІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ СКЛИКАННЯ ПАРЛЯМЕНТУ.

Лондон, 20 вересня. — Консервативна й ліберальна партії домагаються від лейбуристського уряду скликання надзвичайної сесії парляменту з метою провірення та одобрення або відкинення акції уряду в справі девальвації фунта. Уряд може цей виклик опозиції прийняти, або відкинути. В цій справі з кінцем цього тижня відбудеться засідання уряду.

ДАЛЕКОЙДУЧІ НАСЛІДКИ ДЕВАЛЬВАЦІЇ В СВІТІ.

Париж, 20 вересня. — Девальвація англійського фунта стерлінгів, а в слід за ним теж грошей майже всіх інших країн західної господарської системи, викликали загальне велике потрясення та чималий хаос, але теж оптимізм, що в той спосіб пощастить оздоровити господарства всіх країн. Всі країни переводять наглу переоцінку вартости, відбуваються конференції і наради, висловлюються побоювання і надії, але все це діється без будь-якої паніки.

20 КРАЇН ПІДПИСАЛИ КОНВЕНЦІЮ РУХУ.

Женева, Швайцарія, 20 вересня. — Двадцять країн, включно зі Злученими Державами Америки, прийняли тут вчора нову конвенцію дорожнього руху в світі. Конвенція, приготована Міжнародною Конференцією Шляхового Руху під наглядом Об'єднаних Націй, консолідує та поліпшує дотеперішні міжнародні договори відносно руху на автострадах. Зокрема вона нормує в міжнародній площині такі справи як: права їзди, знаки і сигнали на автострадах, технічні умови для автомашин, що вступають на шляхи міжнародного руху, документація і реєстрація шоферів і т. п.

ЧЕХИ ЗАСУДИЛИ СЕКРЕТАРЯ АРХИЕПИСКОПА

Прага, 20 вересня. — Большевицький суд в Чехословаччині засудив на 10 років тюрми Теодора Функа, секретаря празького архиепископа Йозефа Берана, тепер під домашнім арештом. Функа засуджено за „найвищу зраду". Подробиць процесу не подано. Рівночасно словацька комуністична преса повідомила, що вкоротці має відбутися великий процес проти цілого ряду словацьких селян, обвинувачених в „бунті проти влади". Обвинувачені селяни мали брати участь в обороні своїх священників перед комуністичною поліцією, що намагалася їх арештувати.

ДАЛЬШІ ПІДСУДНІ В БУДАПЕШТІ „ПРИЗНАЮТЬСЯ" ДО ВИНИ.

Будапешт, Мадярщина, 20 вересня. — На вчорашній судовій розправі проти бувшого комуністичного міністра закордонних справ, Ляцла Райка, та цілого ряду інших осіб, закінчено переслухання підсудних. Всі вони замашисто признавалися до закидуваних їм злочинів шпигунства та змови з Тітом для повалення відданого Москві теперішнього режіму.

ЯПОНЦІ ВТІКАЮТЬ З ФОРМОЗИ ДО ЯПОНІЇ.

Токіо, 20 вересня.— В останньому часі збільшилася безпосередня загроза захоплення острова Формози китайськими большевицькими військами. У зв'язку з цим китайці масово починають втікати до Японії.

ПЕРЕШКОДИЛИ В БОЛЬШЕВИЦЬКОМУ ЗЛОДІЙСТВІ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 20 вересня. — Контрольована Совєтами німецька залізнична поліція почала крадіжку залізничного устаткування з американського сектора міста. Американські військові власті вислали негайно свою і німецьку поліцію і та в останній хвилині відібрала від большевиків вкрадене добро.

В ПАРИЖІ ПОЧАЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ ЮНЕСКО.

Париж, 20 вересня. — Вчора тут почалася четверта з черги конференція ЮНЕСКО (Виховної, Наукової і Культурної Організації Об'єднаних Націй). Предсідник організації, д-р Джеймс Торрес Бодет, відкриваючи конференцію висловив надію, що вона дасть свій великий вклад в загальне змагання до тривкого і справедливого миру в світі.

НОВІ ВИСОКІ АМЕРИКАНСЬКІ ПРИЗНАЧЕННЯ

Франкфурт, 20 вересня. — Джан Дж. МекКлой, американський високий комісар в Німеччині, іменував вчора ген. Джорджа П. Гейса своїм заступником, а Бенджамина Дж. Буттенвісера своїм помічником. Ген. Гейс був досі заступником військового губернатора.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число в понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

ПІВНІЧНО-АТЛАНТІЙСЬКА РАДА

До подій, наслідки яких дадуться відчути в ближчій чи дальшій будуччині, а які заіснували останніми днями, належить створення Північно Атлантійської Ради, що минулої суботи сформувалась в Вашингтоні та відбула свої перші наради. Ця Рада це вислід Північно-Атлантійського Пакту, яким 12 держав зобовязались до спільної оборони перед напасником. На тій першій нараді Північно-Атлантійської Ради рішено створити „Комітет Оборони" і „Мілітарний Комітет" з „Постійною Групою", яка складається з представників Злучених Держав, Великої Британії та Франції й має пильнувати, щоби були виконані всі пляни, що відносяться до оборони „Заходу".

Як бачимо, це ніщо нове, а мобілізація мілітарних сил на випадок війни. З ким та війна мала би бути, навіть не згадується, бо це вже вважається самозрозумілим. Це ж війна з Москвою, бо якби не було обави перед війною з нею, то не було б взагалі ні Північно-Атлантійського Пакту, ні Північно-Атлантійської Ради з її мілітарними установами, що мають боронити „Захід". Офіціяльно йдеться тут про допомогу Обєднаним Державам вдержувати міжнародний мир у світі. Це головна причина повстання Північно-Атлантійського Пакту. Далі говориться про спільну спадщину тих держав, що обєднались тим договором, а яка виявляє себе в любові до свободи.

До 12 держав, що обєднались для оборони „Заходу" та „свободи" належать теж і Злучені Держави. На те останне звертається ще й тепер загальну увагу американського громадянства, світу та евентуальних агресорів, щоб усім було ясно, що це за подія сталась. Хочеться тим способом підкреслити, що вже не повториться ні 1914 рік, ні 1939, коли ті, що розпочинали війни, були переконані, щоЗлучені Держави будуть держатись осторонь. Тепер—перший раз у цілій своїй історії—Злучені Держави підписали документ, яким обовязались боронити перед напасником „громаду по обидвох боках Атлантійського океану". В тому документі Злучені Держави ще заявили, що ця „громада" тісно звязана минулим—„спільною спадщиною" і „цивілізацією".

Є натяки, що число держав, що є членами Північно-Атлантійського Пакту може бути побільшене. Теж агресія, про яку говориться в договорі, не мусить бути нападом тільки на якусь з тих 12 держав, а може відноситись до такої території, яка є в сфері інтересів тих 12 держав, чи тільки деяких з них. Отже маємо двері, широко отворені для різного роду інтерпретацій. Навіть державний переворот, подібний до цього, що його перевели комуністи при допомозі Кремля в Чехословаччині, може тепер бути визнаний за агресію, проти якої допускаєма чи навіть конечна мілітарна інтервенція.

Ця мобілізація „Заходу" побудована в першу чергу на американській матеріяльній та мілітарній допомозі. Це є „демократичний вал" країн західної цивілізації проти „Сходу", репрезентованого Москвою. Під мілітарним оглядом це велика сила. Тільки—як нам здається—мілітарна, сила, навіть найбільша, буде заслаба з евентуальнім воєннім конфлікті з Кремля, коли не буде завчасу звернена більша увага на найбільшу проти-комуністичну силу, на поневолені червоною Москвою народи, зокрема на такі як Україна, що належали і належать до „Заходу".

Сесія Генеральної Асамблеї

У вівторок, 20-го вересня, почалася в Лейк Соксес в Ню Йорку вже четверта з черги сесія Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй. Крім полагодження звичайних формальностей, як вибір предсідника і його заступників, провірка креденцій, встановлення діючих комітетів, ухвалення порядку нарад та звіту генерального секретаря, передбачено обговорення та полагодження ще таких справ: 1. Вибір або доповнення нових членів Ради Безпеки, Економічної і Соціяльної Ради та Протекторатної Ради; 2. Справа нових членів; 3. Справа Палестини, зокрема справа інтернаціоналізації Єрусалиму; 4. Вирішення дальшої долі бувших італійських колоній в Африці; 5. Справа Індонезії; 6. Комуністична загроза для незалежности та інтегральности Греції; 7. Справа незалежности Кореї; 8. Міжнародна контроля атомової енергії; 9. Порушення мирових договорів Болгарією, Румунією і Мадярщиною щодо людських прав; 10. Економічний розвиток відсталих країн; 11. Проект конвенції в справі свободи інформації; 12. Справа втікачів і бездержавних; 13. Бюджет організації та цілий ряд інших справ, що їх на тимчасовому порядку є 59 на головний листі та 12 на додатковій.

Сьогодні для кожного ясно, що Об'єднані Нації далеко не виконують тої ролі, яку призначали цій організації її творці. Відомі теж причини цього, головна з яких криється в самому чартері, що признає право вета великодержавам. Користаючи з того права, чи краще — надуживаючи його, представники Советського Союзу подбали, щоби вбити вже в зародку всі можливості будьяких конкретних рішень тої міжнародної організації, що не відповідали б советським цілям. Там де можна скористати з права вета, вони це роблять, а де не можна — вони прямо ігнорують постанови організації, як це було у випадку з Кореєю, Грецією та іншими немилими їм справами. З другого боку, вони докладають всіх зусиль, щоби цю організацію перемінити в свою пропагандивну трибуну, проголошуючи з неї свої підривні тези.

Ясно, що в таких обставинах Організація Об'єднаних Націй мусила втратити багато зі свого престижу в світі і вона була б його втратила цілком та перемінилася в таку саму мертву установу, якою була між двома світовими війнами небіжка Ліга Націй, якщоб Злучені Держави, Великобританія та інші країни не робили таких великих зусиль на вдержання тої інституції. Власне завдяки цим зусиллям Об'єднані Нації, хоча і не мають багато можливостей перевести свої рішення в життя, все ж таки залишаються важливим виразником міжнародної опінії і вже це саме заставляє агресивний большевизм з цим рахуватися.

Головною метою творців Об'єднаних Націй було створити інституцію, яка могла б гарантувати міжнародний мир та відповідну безпеку поодиноким країнам і народам. Але власне в цих головних цілях Об'єднані Нації показалися найбільш безрадними. Большевики проковтнули кілька країн вже після створення тої організації. Всі дотеперішні комісії, звіти і наради в нічому не потрапили забезпечити Греції перед комуністичною агресією, не потрапили цего зробити в Кореї та в багатьох інших кінцях світу. В таких обставинах західні демократії, базуючись на чартері О. Н., вважали за необхідне створити регіональні оборонні групи в роді Брюсельського союзу та Атлантійського пакту, і цим розв'язати не тільки ці справи, що з ними не можуть собі дати раду О. Н., але й надати відповідної переконливої сили й становищу більшости в самій цій міжнародній організації. Це без сумніву скріплює її авторітет.

Теперішня сесія Генеральної Асамблеї почалася в дуже складному міжнародному положенні. Холодна війна продовжується з цілою силою, хоча і в змінених формах та в інших місцях. Але східно-західний антагонізм і ворожість є завжди за тими подіями. Советський Союз вже навіть не завдає собі багато труду, щоби перед очима заходу скрити свою практичну підготовку до війни, а західні союзники теж не виявляють більшої охоти очікувати советського

(Докінчення на стор. 3-тій)

М. Шлемкевич.

Підстава духової єдности

Енциклопедія Українознавства вже вийшла з тихих робочих кімнат наших учених, вона переходить крізь виробничі друкарські варстати. Перший випуск — книжка оце появилися і розсилається передплатникам. Свідоме українське суспільство всього світу нетерпляче чекатиме кожного місяця чергових випусків, поки на полицях українських хат по цей бік залізної завіси не пишатиметься в твердій обкладинці найновіша книга знання про нашу Україну.

В 75-річчя існування Наукове Товариство ім. Шевченка дає нашій громаді достойний монумент своєї праці і одне із того, що сьогодні нам справді перше на потребу.

Останніми часами наші часописи, промови переповнені закликами до єдности, а в церквах далі лунає молитва: — Боже нам єдність подай! Але життя створює передмови не так щільнішого об'єднання, як навпаки — щораз більших пропастей між українськими громадами. Адже найглибші поділи, — ті, що найтяжче вирівнюються, — створені у нас географічно-політичними кордонами. Розділ між двома українськими церквами утвердився в межах, проведених чужими силами почерез нашу землю. — Різниці між „східняками" і „західняками-галичанами" і вкінці „старою еміграцією" подібно ж створені не расовими відмінами внутрі українства, не ідеологічними розходженнями, але життєвими привичками, витвореними в замкнутих одне від одного суспільствах. — Навіть на дні голосного роздору в націоналістичній організації лежить віддаль між закордонним і краєвим проводами однієї колись організації, віддаль припечатана чужими — польськими і німецькими — граничними сторожами.

Та сьогодні вже не Збручрічки, і не білі граничні стовпи, але цілі океани ділять українські громади одну від одної. В такому відокремленні повстають і з року на рік поглиблюватимуться різниці життєвих привичок і поглядів між ними. Могло б дійти до того, що українці ЗДА не розумітимуть українців Австралії, українці з Бразилії глядітимуть на українців із Англії, як на іншу породу. І коли доступимо щастя повороту на батьківщину, про котре мріють ті громади, чи не зустрінуться вони там не як одна родина, але як ворожі табори. І чи замість українського миру не принесуть вони страждальній батьківщині нових суперечок, а то і нову громадянську війну?!

Колись при всіх расових відмінах унутрі українського народу, при всіх територіяльних і партійних поділах, — все ж мали ми всі щось одне, незаперечно спільне, всім дороге: — наш рідний край, українську землю. Нарід формував її, з любов'ю обробляючи, і вона формувала наше тіло і нашого духа працею, якої вимагала, плодами, підсонням, краєвидом. У такому взаємодіянні між землею і людиною створювався пересічний тип українця і злагіднювалися внутрішні розколини. **Ми були спільнотою однієї землі.**

Сьогодні і цієї пов'язі не стало. Залишився нам тільки спомин нашої батьківщини, збережений в пам'яті і в культурі: — письменстві, мистецтві, науці, праві, політиці. **Ми стали спільнотою духових зв'язків,** а не спільнотою однієї землі. І перед нами стоїть руба питання: — або розбудуємо ці зв'язки і зміцнимо їх, — або розсиплемося як листя обірване з одного дерева і розкинуте вітрами на всі сторони світу.

Саме в пору з'являється Енциклопедія Українознавства. Вона утверджує спільний нам усім спомин батьківщини, пам'ять про неї й її культуру. Це останнє слово науки про Україну, слово сказане в згідній співпраці учених з усіх українських земель. Таким чином це останнє соборне слово науки про Україну, це вираз того спільного, що в'яже нас розсварених і розпорошених по всіх континентах в одну національну спільноту. Енциклопедія Українознавства це вислів духового підложжя, того грунту, що, на ньому всі стоїмо; це вислів нашої духової батьківщини, яка залишилася нам після утрати рідної землі.

Колись наші переселенці, покидаючи рідні села, брали з собою в хустині грудку землі в далеку мандрівку. Сучасне

(Докінчення на стор. 3-тій)

Іван Кузенський.

Кооперативне будівництво українських осель

Багато з емігрантів, що вже приїхали, або приїдуть до Америки, залишаться тут уже на постійний побут. А й ті, для котрих Злучені Держави є тільки станцією для пересідки в напрямі вимріяної мети їхньої подорожі, можуть силою незалежних від них обставин, збільшити ряди цих перших. З приїздом до Америки кінчаються довгі й непевні часи „сидження на нерозпакованих клунках", а господарсько устабілізована країна дає змогу тим людям плянувати на довшу мету. Безперечно, що серед низки проблем щоденного життя, на перше місце висувається питання відповідного забезпечення на майбутнє. Цю проблему не розвязують вповні й задовільно тимчасові місця праці, бо йдеться про те, щоби влаштувати себе так, щоби якнайменше відчути різного роду господарські катаклізми, безробіття, страйки й т. п.

З досвіду з Рідного Краю, а головно із спостережень короткого побуту в Америці, робимо висновки, що найкраще забезпечення дає земля. Ми бачимо, що власниками фарм є не тільки „з діда прадіда" рільники, але й мистці, лікарі, адвокати, професори, бизнесмени, робітники. Це вказує, як високо тут оцінюється, та яке велике довіря мається до землі. Крім того й уряд провадить відповідну аграрну політику, яка причиняється до збільшення зацікавлення і попиту на землю.

Українець виявляє спеціяльне привязання і любов до землі. Тому й не диво, що вже за короткий час побуту в Америці інтересується цим питанням, та заздалегідь плянує придбати кусок землі й завести господарку. Думаю, що ця справа не може лишитися індивідуальною, але повинна бути ведена й зреалізована організовано, за заздалегідь виготовленим пляном. Йдеться іменно про те, щоби допомогти ще якслід незорієнтованим людям в їхніх починах, а головно змагати до групового, по кілька, кільканадцять родин, поселення, творячи в той спосіб окремі українські оселі. Це має як індивідуальне, так і загально національне велике значення.

Нові поселенці не будуть диспонувати надто великими матеріяльними засобами, щоби творити господарства зо сотнями акрів; це будуть здебільшого 30, 40, 50 акрові. В такому випадку, кожний зокрема не міг би позволити собі на закуп дорогих технічних засобів обрібки землі, ні на те, щоб користуватися примітивними. Зате оселі могли би набувати потрібне технічне господарське устаткування для спільного користування. А дальше, спільне періодичне чи сталe анґажування господарських фахівців, передплата фахових журналів, транспорт продуктів до ринків збуту — це далеко не всі господарські фактори, які промовляють за груповим поселенням.

Коли в містах не було й не є можливим практично перевести акції групового поселення, то не можна резиґнувати з тих можливостей на провінції. Немає здається на світі народу, який так дуже любить гуртове життя, як українці. Цеї цінної риси українського народу не належало б злегковажити, але її треба використати у нашім плянуванні.

Питання установи, яка мала б розробити докладний плян і переводити його в життя, не є другорядним. Праця напевно не буде легкою, а передовсім не буде, та й не може бути обрахована на зиски, для поодиноких людей. Це праця ідейна! До неї можуть і повинні братися люди з ідейним навантаженням вже пробленої народно-господарської роботи. Цими людьми є безперечно наші кооператори. За них свідчать історичні досягнення у розбудові нашого господарського й нерозривно звязаного з тим культ.-освітнього життя у Рідному Краю. За ними отже слово й ініціятива в організації кооператив для переведення пляну творення українських осель.

На кінець хочемо відмітити, що ціллю цеї короткої статті є вичути думки кооператорів, агрономів, інженерів-будівельників, та саме найбільше зацікавлених поселенців, щодо самої ідеї творення українських осель. Про практичний кооперативний підхід до цеї справи — пізніше. Коли зважимо, що оселі шведів в Америці існують уже біля 200 років, то легко зрозуміємо, яке велике значення мали б для української справи українські оселі в Америці, де можна б плекати легше як деінде, українську культуру, мову, традиції й т. п.

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

118)

Бухгальтер одного з сибірських комбінатів мав німецьке прізвище Кіндерман та побатькові Карлович. Йому створили справу і приліпили 10 років (потенціяльна схильність до фашизму).

Колишній педагог-жид Волинський за приєднання до баптистів дістав 5 років Сибірських таборів.

Колхозник Маркович за відмову співпрацювати сексотом у прикордонному з Польщею містечку був покараний п'ятьма роками за „підозру в шпигунській діяльності".

Будівельний технік Великанов з Вороніжа мав п'ять років за „антисоветську агітацію", яка полягала в тому, що в колі своїх службовців технічного відділу назвав Калініна „Завідуючим советською владою".

Відомого богослова й математика Павла Флоренського за відмову зректися священичого сану, засудили на 10 років сибірських таборів.

І так далі, і так далі, і подібне до того...

60% усіх справ, з якими мені довелося познайомитись, були сотворені в підвалах ГПУ та підписані під різними загрозами, побоями і тортурами.

Механіка-підводника Чорноморської фльоти Максимова, людину величезну на зріст та поважної сили, катували шестеро. Йому клали на груди дошки, по яких били потім пудовими гирями. Коли з горла у нього пішла кров, він згодився підписати на себе будьяке обвинувачення. І підписав.

Командувача Чорноморською фльотою Орлова та 40 інших командирів розстріляли, Максимову ж дали 15 років. На запитання, за що ж дали йому стільки, він відповідав одне і те саме: „не знаю".

Колишнього редактора М. однієї столичної газети катували сидінням на стільці. Після трьохденного сидіння у нього почала випадати пряма кишка.

Інженера Смирнова з-під Москви примусили стояти біля самої стіни, торкаючись її обличчям та носками ніг. Після трьохденного стояння та кількох втрат притомности обвинувачення у „шкідництві" було підписане. Смирнову дали 15 років і прислали до Заполяр'я.

Групу латишів з-під Томська обвинуватили „у співчуванні хрестовому походові, який організовується Папою Римським". Їх засудили до найвищої міри покарання, всіх позв'язували і з гумовими „грушами" в роті повели до лісу розстрілювати. Десятьох чи одинадцятьох розстріляли, а останньому — Алксніса — в останню хвилину розстріл замінили 10-ма роками. Потім він часто згадував:

— Цієї гумової „груші" я не забуду ніколи!

Коли в 1938 році він відбув свій останній рік, Москва прислала йому ще п'ять років. У розпачі він збирався кінчити життя самогубством, але через якийсь час Алксніс переміг себе і знову потягнув таборову лямпу. Він працював при технічному нормуванні і це врятувало його від тяжкої таборової праці.

Одного арештованого катували так: його у вертикальному положенні піднімали вгору і задньою частиною тулуба швидко спускали на бетонову підлогу. Від такого удару у людини відривалися нутрощі, ішла кров' горлом і носом, і після кількох „посадок" катований втрачав притомність і згодом підписував будьякий протокол.

Інколи обвинуваченим удавалося, проходячи через якийсь суд або трибунал, заявляти про те, що його катували в ГПУ. Суд відповідав йому:

— Не робіть наклепів, громадянине, на органи державної безпеки. На вас немає ніяких слідів від вами ж вигаданих тортур, та вам і вірити ніхто не буде. Советська влада — не якісь капіталісти або фашисти, де все базується на терорі й насильстві. У нас цього немає, не говоріть неправди, громадянине!

Інженера Кульчицького катували особливо. Коли слідчий частував його смачними пиріжками із солодким чаєм та запашною сигарою, із сусідньої кімнати почали долітати душуроздираючі зойки його жінки та малолітньої доньки.

— Чуєте, Кульчицький, якщо ви не підпишете всього, що ми вам запропонували, ці зойки будуть ще й не такі. Пожалієте їх...

Інженер втратив притомність. Його привели до пам'яті і знову запропонували підписати версію про організовану ним велику шкідницьку групу на одному Рудокерівництві.

Що робили в ГПУ з його жінкою та дівчинкою, він так і не довідався. До табору його привезли з 16-ма роками.

Найстрашнішими були тортури в Московському Лефортівському відділі Луб'янки.

(Дальше буде).

Боротьба за український театр

Й. ГІРНЯК І В. БЛАВАЦЬКИЙ

Боротьба за українське театральне мистецтво виростила загартованих і відповідальних акторів. Переслідування з боку уряду нищили часто наших театральних працівників, як на приклад Курбаса, та важкі обставини праці заганяли їх скоро в могилу, як на приклад директора театру ім. Тобілевича, Бенцаля, чи директора Станиславівського Театру, Яковлева, який помер уже на еміграції, чи ін. Але ті, хто остався, яких життя — це постійне змагання, не зрадили своїх мистецьких ідеалів і вірні їм — передають їх наступному поколінню, як підвалини для розбудови театру в нашому освободженому краю.

До тих нечисленних діячів українського театру, які залишились, належать два визначні актори, режисери та вчителі і провідники театрального мистецтва: Йосип Гірняк і Володимир Блавацький, які під цю пору є вже в Америці.

Перший з них — це не лише театральний діяч, але й мученик за українське театральне мистецтво, який відбув сім повних років заслання на далекому Сибірі за свої мистецькі переконання.

Йосип Гірняк вийшов з української рідні, яка видала здібних громадян і хоробрих вояків за нашу державність. Любов до театру завела його молодим хлопцем до театру „Української Бесіди" у Львові 1915 р. „У час першої світової війни йому прийшлось аматором у Січових Стрільцях почати свою акторську роботу", як пише його монограф у книжці про Гірняка — актора, та в довгих роках праці вибитись до вершин. В 1918 р. зустрічаємо Гірняка в театрі ім. Франка у Вінниці, де він був одним із основоположників цього театру. В 1922 році Юза, як його популярно кликали приятелі, вступив до Мистецького Об'єднання „Березіль" і від тоді зв'язався з тим театром із його керівником Лесем Курбасом нероздільно аж до 1933 р., до часу, коли його заслали на Сибір. Довга праця з геніяльним Курбасом не лише піднесла його вроджений акторський талант, але дала йому знання і нове розуміння режисерського діла. Перший сміливий режисерський виступ почав Гірняк режисером-асистентом у Курбасовій постанові „Гайдамаків". Завершенням його режисерської праці була постава Шекспірового „Гамлета" у Львові. Але — як заявляє сам Гірняк — він по суті актор. Знаменитий характерний актор. Його креації це Трібоке в „Король бавиться" В. Гюго, Городничий у „Ревізорі" Гоголя, Мазайло в „Мині Мазайлі" Куліша та взагалі головні ролі в інших творах того великого драматурга, який разом з Гірняком і Курбасом був засланий на Сибір.

Не лише актором і режисером доводилось працювати Гірнякові. В Києві бачимо Гірняка керівником Театру Юного Глядача а в час війни був він головним драматичним режисером Львівського Театру. Крім цього став він незаступимим учителем здобутків українського театрального мистецтва. Ще у Львові заснував він ними великого Курбаса. Ідею про студію, яку вважає Гірняк і вів театральну студію, якої завданням виховати українських акторів згідно з напрямною розвою нашого театру, не покинув він і на еміграції. Про студію думає він і тут в Америці. Безпосередній співробітник Курбаса — Гірняк хоче, щоб ідеали цього геніяльного основника українського театру були живі в майбутньому.

Йосиф Гірняк

Володимир Блавацький як Гамлет

Володимир Блавацький — це людина чину. Свій акторський талант пов'язував він з організаційним хистом, який дозволяв йому у кожний час створити і вести український театр. Свою акторську працю почав він теж у театрі „Української Бесіди" у Львові. Спершу під дирекцією В. Косака, потім під Й. Стадником і вкінці під керівництвом славного Загарова, В. Блавацький пройшов добру школу акторського знання. Завершенням цієї школи був його дворічний побут у Курбасовому „Березолю" в 1927/28 рр. Повернувшись до Галичини, Блавацький провадив театр ім. Тобілевича та від 1933 р. веде новий театр „Заграва". Після злучення двох театрів: ім. Тобілевича та „Заграва", що сталось по смерти дир. Бенцаля, Блавацький бере у свої руки провід нового театру, який названо іменем Котляревського. У воєнний час Блавацький був спершу головним режисером Львівського Театру ім. Лесі Українки а згодом організатором, режисером і керівником Львівського Театру, який своєю працею організаційним хистом зумів підняти на високий мистецький рівень.

Та Блавацький не лише керівник театру і режисер. Він теж знаменитий актор. Його креації це роля Фердинанда в „Інтризі та коханні" Шіллера, роля Івана в „Суєті" Тобілевича, роля батька Дездемони в Шекспіровім „Отелло" та знаменита креація Юди в „На полі крови" Л. Українки та креація Шекспірового Гамлета. Виступає Блавацький теж з повним успіхом в опереткових виставах і режисерував передові оперні вистави. Організаційний хист і любов до театру, що не відкидали його ставити вистави навіть у стодолах у важкий час після першої світової війни, не дозволили йому спочити і на еміграції. В Німеччині зорганізував він театр, який здобув собі теж признання у чужинців.

Недавно прибувши до Америки, Блавацький зумів і тут зорганізувати театр і вже заповіджені його вистави. Театр в Америці — це нова сторінка історії нашого театрального мистецтва. Яка тверда і важка дорога розвою нашого театру, але ж яка вона світла і подивугідна. Надіємось, що й український театр в Америці здобуде собі любов нашої американської громади, як завжди він користувався любов'ю нашого народу, і ця громада допоможе йому стануть на ноги та розвиватись. Запоруку розвою українського театрального мистецтва в Америці дають жреці Мельпомени, які тут приїхали з вантажем свого мистецького знання і талантів з Йосипом Гірняком і Володимиром Блавацьким у проводі.

Підстава духової єдности

(Докінчення зі стор. 2-гої).

українське скитальство, остання хвиля нашої політичної і культурної еміграції виходила з краю в умовинах війни, літунських бомбувань, проривів панцирних бригад. Вона не встигла взяти і тієї грудки на спомин. Вона привезла інші скарби, і оце грудка по грудці зсипаючи ці скарби в цілість, наші учені будують нерукотворний пам'ятник Україні, якого води не розмиють, вітри не знищать, вороги не зруйнують. Цей пам'ятник — Енциклопедія Українознавства.

Вона знайдеться в кожній українській хаті. Вона — багато ілюстрована — образками і словами пригадуватиме тим, що недавно покинули рідну землю, її красу, її щастя і горе, багатства і недостатки. А тим, що вже давніше виїхали, і їх пам'ять приблідла або померкла, покаже, як справді виглядає сучасна Україна. Вкінці тим, що не бачили України, усім, вивезеним з неї це дітьми або уродженим поза її межами, дасть здалеку пізнати її розумом і уявою. Та у всіх нас, байдуже де ми не знайдемося, чи в німецьких таборах, чи в бельгійських і французьких копальнях, англійських гостелях, канадійських лісах і фармах, американських фабриках, бразилійських плянтаціях чи аргентинських пампасах, в Африці чи Австралії — у всіх нас утвердиться на основі Енциклопедії Українознавства один спільний і правдивий образ України. Це буде на чужині підстава нашої єдности духа, — те, чого нам так дуже потрібно, і це буде те, що помагатиме зберегти нас як одну національну спільноту понад гори і моря, що простяглися між нами.

Таке значення Енциклопедії Українознавства. І тому її поява в нинішньому нашому становищі це не чисто наукова справа, але і справа великої культурної і політичної ваги. Це одна із ланок нашої боротьби за українську державу і свободу.

Українці всього світу зрозуміють це, а своїм відношенням до Енциклопедії Українознавства дадуть доказ цього розуміння.

(от)

З'ЇЗД О.Д.В.У.

(Докінчення зі стор. 1-ої)

Степан Куропась. Праця з'їзду відбувалася в комісіях і на пленумі, що вислухав звітів, докладів та виніс цілий ряд рішень для дальшої розбудови організації. До нової Управи ОДВУ вибрано: д-р О. Неприцький - Грановський — голова; інж. Степан Куропась і д-р Осип Коропей — заст. голови; Володимир Шемердяк — рекорд. секр.; Василь Нагірняк — заст. секр.; Степан Кощюба — фінанс. секретар; інж. Василь Баричко — організатор; Іван Попович, Микола Маштапір і М. Деркач — контрольна комісія. До управи теж вибрані: Ілля Павліш, Максим Оленич, д-р Денис Квітковський, Яків Удич, Степан Маланчук, Михайло Пап. До управи Українського Золотого Хреста вибрані: Анна Левкут, Марія Квітковська, Марія Паламар, Анна Михальчук, Марія Леніцька. Євгена Зубальського і Марусю Попович вибрано до управи Молоді ОДВУ. З'їзд ухвалив відповідні резолюції і, вітаючи зокрема Українську Повстанчу Армію і Українську Національну Раду, як виразників волі українського народу.

ВИШИНСЬКИЙ В ДОРОЗІ ДО НЮ ЙОРКУ

Шаннон, Ірляндія, 19. вересня. На місцевому аеродромі вчора зупинився совєтський міністер закордонних справ А. Вишинський, що є в дорозі до Ню Йорку на відкриття сесії Генеральної Асамблеї. Перед вступом до літака він заявив, що „здоров'я Сталіна є знамените".

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Сесія Генеральної Асамблеї

(Докінчення зі стор. 2-гої)

нападу безборонно. Стан холодної війни вже в кількох місцях сильно розігрівся і міг би вибухнути полумінню при кожній нагоді. Греція погрожує, що буде бити большевицьких партизанів на альбанській території, якщо Альбанія не перестане втручатися в грецькі справи а пропагандивна війна між Югославією та Москвою звертає очі світу знову на Балкан, як на потенціяльний початок нової війни.

В деяких міжнародних дипломатичних колах висловлюється думку, що теперішня сесія Генеральної Асамблеї стоятиме під знаком власне югославсько-совєтської сварки. Історія вже тягнеться більше року, але в ній ще й досі нічого певного. Західні демократії цей конфлікт використовують, але тому, що тут в обох випадках мається до діла з комуністами, вони не виявляють досить легковірности, щоб на цьому будувати свої політичні пляни. Сталін з Тітом це для них „яке їхало, таке здибало", подібно як це було колись зі Сталіном і Гітлером. Вони теж не мали б нічого проти того, якби один одному допоміг піти там, де оба вони вже давно повинні бути: на лаві підсудних перед міжнародним трибуналом за злочини проти людства.

Сесія Генеральної Асамблеї, як і кожна дипломатична імпреза, має свої два обличчя: формальне і позакулісове. Не інакше буде і цим разом. Країни, що є в будь-якій мірі центром міжнародних подій, вислали на цю сесію своїх найкращих дипломатів. Це теж свідчить, що Об'єднані Нації, не зважаючи на всю підривну роботу Совєтського Союзу, не втратили свого значення і авторитету в міжнародних очах. Це дає деякі надії. Вправді, дотеперішні сесії Генеральної Асамблеї справляли враження, що там збираються дипломати не з тою метою, щоби не допустити до війни, але тільки, щоби вину за неї — якщо до неї прийде — скинути на свого противника. Подібні висновки можна було зробити до деякої міри з коментарів до теперішньої сесії. Але сподіймося, що буде інакше та що Генеральна Асамблея доложить всіх зусиль на шляху до тої цілі, для якої вона була створена: для забезпечення тривкого і справедливого миру в світі.

4 ЗАХІДНІ ВОЯКИ ВТЕКЛИ ЗІ СОВЄТСЬКОЇ ТЮРМИ

Берлін, 9 вересня. Один американський і трьох британських вояків, що вже поверх року сиділи в совєтській тюрмі в Берліні, втекли з тюрми та дістались до своїх частин. Вони втекли, пробивши діру в мурі. Всі вони оповідають про страшні тортури, що ними большевики намагалися видобути від них військові таємниці.

Вступайте громадно в члени Українського Народного Союзу!

З життя укр. еміграції.

Сумівське свято в Н. Ульмі

Піднесено урочисті дні 27-28 серпня 1949 р. залишиться надовго в пам'яті мешканців Ново-Ульмівського табору і численної сумівської молоді, що, не зважаючи на грошеві та інші трудноці, з'їхалася на своє свято-здвиг у трирічча відновлення СУМ-у на еміграції. Відділи сумівців з Н.-Ульму, Ляйпгайму, Діллінгену, Цуфенгавзену, Ельвангену, Нойбургу та французької зони Німеччини маніфестували свою відданість Рідному Краєві. Свята, що відбувалися якраз у ці дні на інших теренах скитальщини, проходили під кличем „Лицем до воюючої України"!

З Богом і Україною в серці.

Ранішне серпневе сонце пробиває своїми пасмами через мутний туман а на вхідній таборовій брамі красуються слова: „Привіт учасникам сумівського Здвигу! „На головній площі заквітчана зеленню і прикрашена кличами трибуна. Ще тільки 6-та година ранку, але в сумівській домівці команда свята вже закінчує свої ділові сходини. Енергійний комендант Дмитро Штогрин здає короткі й вечірні розпорядження. Всі мусять бути на своїх місцях, все повинно йти по пляну.

Сумівці поспішають до церков на Богослуження, а ось годинник показує десяту. На спортовій площі шикуються колони. Після звітів писар команди свята, Зенон Кравець, читає організаційний наказ. Стрункі кольони чітким вояцьким кроком вимаршовують на головну таборову площу і вставляються біля трибуни. Зацікавлені таборяни, запрошені гості, серед яких — ветерани визвольних змагань — генерали й полковники, дивляться на міцну і життерадісну молодь і в очах їхніх спалахує вогонь гордости. На високих щоглах біля трибуни підіймаються прапори — національний і СУМ-у. Навколо кольони, море фарб сумівських однострОїв.

Лунають слова святкового наказу. Комендант свята рапортує виконуючому обов'язки керівника ЦК СУМ-у О. Калинникові. На трибуні, демайорить історичний прапор визвольних змагань 1917-1920 років, прапори Пласту та СУВ-у, виходять члени ЦК СУМ-у О. Калинник, В. Коваль та запрошені гості. Величне свято відкривається. З промовою виступає О. Калинник. Він вітає всю молодь- сумівців, пластову молодь, присутніх. „На нас сьогодні звернені очі наших ворогів і приятелів визвольної боротьби в Україні" — каже промовець. Наша праця показує, що ми стоїмо на правильній дорозі і що наша діяльність не послабла в зв'язку з розпорошенням еміграції, а навпаки — ще більше скріпила і поширилася. Зверненням до сумівців: „готуймо себе в лавах СУМ-у до грядучих подій, будьмо гідними стати в пробоєві лави Сумівської Дивізії, що здобуватиме золотоверху столицю — Київ" — бесідник закінчує свою промову і, привітавши присутнього на трибуні генерала Омеляновича - Павленка, передає йому слово. Сумівська молодь вслухується в кожне його слово, готова йти в огонь боїв, щоб назавжди перемогти ворога й здобути волю своїй землі. Від УВКозацтва виступає ген. Омелянович-Павленко (молодший), від СУВ-у генерал Смовський, від СГД п. Удовиченко. Полковник Побігущий й проф. Маланюк забирають слово від СУК-у. Промовляє також доктор Дашкевич (від управи табору), доктор Тененко від місцевої гімназії та п. . Орлигора від СУЖ-у. Всі вони здоровлять молодь і бажають витривалости, гарту сили й духу на нашому тяжкому шляхові до перемог.

Спортова площа і затишок театральної залі.

В після обідову пору Ново Ульмівська спортова площа привітно зустрічає сумівську молодь. Стусан кулею, мет диском, біги, скоки в далечінь, вперті футбольні змагання між Ляйпгаймом, Цуфенгавзеном і Новим-Ульмом — все це було неабиякою розвагою не лише для молоді, а й численних старших віком гостей, що прийшли подивитися на міжосередкові спортові змагання. Навколо веселий молодечий усміх, жарти, веселі розмови. В кожного на грудях святкові значки, стрічки з національними фарбами. Якось швидко й непомітно наближався вечір. Приготована вечера довго не могла чекати і декому не хотячи доводилося покидати спортову площу.

Після вечері знову збірка, зняття прапорів і... приємна, прикрашена таборова заля. Лунають революційні пісні Н.-Ульмівського хору, виступає сумівський хор з Ділінгену. Цуфенгавзенці розвеселюють молодь чудовою „музичною клоунадою". Пісні й танки закінчуються виставою, яку показав драматичний гурток при сумівському Осередку Н.-Ульму.

Десь біля півночі дружна сумівська сім'я, повна вражень вкладалася спати. І лише в сумівській домівці ще довго продовжувалися сходини команди свята в присутності відповідальних керівників ЦК СУМ-у.

„Несплямити чести моєї Нації".

Восьма година ранку другого дня застає всіх на ногах. Підіймаються прапори. Всі йдуть до церков помолитися Всевишньому, подякувати за прожите й просити сил й допомоги на майбутнє. Закінчується Богослуження і сумівські кольони вже виструнчились на головній таборовій площі. З трибуни дивляться до сотки очей. Серед відповідальних керівників СУМ-у на трибуні О. Калинник, В. Коваль, М. Кравчук, Д. Притуляк та інші. З гостей вирізняються генерали Омелянович - Павленко, Смовський та полковник Побігущий. 86 друзів і подруг ставляться до присяги. Вони присягають на прапор геройного СУМ-у, клянуться перед Богом і Україною — ніколи не сплямити чести своєї Нації та крови мільйонів поляглих борців. Після присяги роздаються сумівські квитки. Присяга закінчується дефілядою. Рівні, стрункі кольони проходять повз трибуну. На чолі кольон в сумівських однострОях крокують легендерні упівці.

Слідами геройчних попередників.

Сумівці і гості оглядають виставку сумівських робіт. Тут знайдете і порцелянові вироби і фото-альбоми та фото-вітрини з життя Осередків, протестаційних сумівських демонстрацій проти голоду 1933 року та большевицького терору на Україні і фотознимки з життя й боротьби УПА. На одному зі столиків можна було бачити польову сумку, свисток, пояс, щоденник та інші речі командира рейдуючих відділів УПА в Европу. Кожен сумівець дивиться і, йому хочеться йти слідами своїх геройчних друзів.

Сигнал. Всі збираються до приміщення. Це ідеологічна частина свята. На трибуні появляється всім відомий поет Петро Карпенко-Криниця, виголошуючи яскраву змістом своїм доповідь на ідеологічно-програмову тему. Наступну доповідь говорить референт Крайового Комітету СУМ-у Микола Кравчук.

Знову площа. Сумівці з Ляйпгайму показують складні фізкультурні вправи і вежі, дівчата під звуки музики ритмічні вправи. Задоволена молодь розходиться на вечерю, а в клюбі вже йде підготовка до прощальної художної частини. На площі готується все необхідне до сумівських огнів.

Западають вечірні присмерки. Зібрана публика слухає виступи сумівців з Ляйпгайму. Хорові точки чергуються з танцями і соло співами. Справляє велике враження уривок з опери „Запорожець за Дунаєм"

Художня частина закінчилась. Усі збираються на таборовій площі. Стоять знову рівні кольони. Запалюється ватра. Надходить час хвилюючого прощання. Площа освітлюється полум'ям ватри і видно сивоголового генерала Омеляновича-Павленка, представників ЦК СУМ-у, численних гостей-таборян. Комендант свята звітує генералові. Генерал Омелянович - Павленко говорить до молоді. З прощальними словами виступають від ЦК СУМ-у О. Калинник, від Крайового Комітету СУМ-у Микола Кравчук. Роздаються грамоти за успіхи в спортових змаганнях. Запалюються смолоскипи відділу юного СУМ-у і розпочинається символічний похід на Київ, у знак роковин здобуття об'єднаними арміями Києва в 1919 році. За довгою стрічкою палаючих смолоскипів, що їх несуть юні сумівці, крокують відділи в глибину темряви. Лунають революційні пісні. Кожен хвилюється в піднесеному настрої. У кожного єдине бажання: йти слідами геройчних попередників, принести звільнення Україні. З молодечих грудей вириваються слова молитви. І стара мати витирає сльозу зі своїх очей, в задумі схиляється батько незнайомого сина... а слова лунають, линуть до Бога:

„Боже Великий, Творче Всесильний
На нашу Рідну Землю
споглянь
Край у неволі...

Сурмить сурма. Останній наказ команданта і остання команда:

„Честь України"! —

і багато голосне, громове:

„Готов боронити!"

закінчив величаве свято сумівської молоді в Новому-Ульмі.

В. Заєць.

З ЖИТТЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛИТОВЦІВ.

Філаделфія. — За звідомленнями литовської пресової служби американці литовського походження розвивають тепер дуже енергійне життя. Так від 8—11 вересня відбувся в Елизабет, Н. Дж. конгрес литовської катол. молоді, зорганізованої в товаристві „Литовські Лицарі", а на 5 жовтня скликаний конгрес литовського духовенства у Филаделфії. Негайно після того, бо 7-го жовтня почнеться теж у Филаделфії зїзд литовських скитальників, які приєдналися до організації Балф. Є це скорочена назва Спільного Фонду Американських Литовців.

Національний конгрес американських литовців відбудеться в днях 4—6 листопаду в Ню Йорку на чисто політичному тлі. Його метою буде підшукання засобів до визволення Литви з московського ярма. Для підтримки визвольних змагань приїде з Риму шеф литовського дипломатичного корпусу, Станіслав Лозорайтіс.

Нові прибулі з еміграції литовські діпісти пристосовлюються до американських відносин і посилюють литовське життя. Один з них письменник Людовик Довиденас, почав писати працю п. з. „Литовці під Пенсильванськими горами". — (К. В.).

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 3-го вересня 1949 року, в 58. році життя зістала забита в автомобілевім випадку

АНАСТАЗІЯ МАСІВЧУК,

членкиця Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. Союзу в Гемтремк, Міш.

Покійна походила з села Слобідка Долішна, пов. Бучач. Зах. Україна. Полишила в смутку мужа Григорія, чотири сини: Henry, Frank, Anthony і Stanley, одну дочку Pauline замужну Banish, сім внуків і сестру в Польщі.

Похорон відбувся 8. вересня з погребового заведення при участи родини, членів і знайомих до церкви Неп. Зач. Пр. Діви Марії, а відтак на цвинтар Моунт Олівет. — В. Їй П.!

В. Крушельницький, фін. секр.

Дня 11. вересня 1949 року помер у 61. році життя

ІВАН КАМЕНЕЦЬКИЙ,

член Тов. У. Н. Союзу, від. 292 в Дітройт, Міш.

Покійний походив зі села Криве, пов. Скалат, Зах. Україна. Був тихої вдачі і любив допомогти в нещасті морально і матеріяльно та саме тепер занимав уряд секретаря-касієра в укр. допомоговім Комітеті. Коли їхав з другим членом Комітету за помешканням для новоприбулих скитальців, друге авто виїхало на него і так сильно вдарило і ушкодило, що не було ратунку. Покійний був самотний. Полишив у смутку двох братів і сестру, а саме Веч. о. каноніка Петра в Торонто, Онт., Веч. о. ігумена Василя в Едмонтон, Алта, та сестру в Торонті.

Похорон відбувся 13. вересня до укр. гр.-катол. церкви при Кліперт ул. при участи членів і уряду та багатьох громадян. Тлінні останки вислано до Торонто, Онт., Канада, де 15. вересня поховано. — В. Й. П.!

П. Кізел, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. М. в Стемфорді. — Покійний Іван Кресан вступив до братства й У. Н. Союзу 19-го січня 1913 р.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ПОШУКУВАННЯ

ПОШУКУ колишніх власників фірми "CAUROM" з Чернівець, промисловців DAAR & ROSKIES. Бажаю з ними переписатися:

BURAK ILIE
Freiburg i/Br.
Schwarzwaldstrasse 22,
Deutschland — Baden.

БАРЩЕВСЬКИЙ ІВАН шукає приятелів і знайомих з міста Волочиськ над Збручем. Прошу зголоситись на адресу:

J. BARSZCZEWSKYJ
Twin Meadows Farm
Centerville, Md.

ТАРЗАН, ч. 2181. Тікар переможцем.

Збентежений дивною тактикою Тікара, старий лев наскочив ще раз.

Та тепер Тікар самий зрозумів свою нагоду і перескакував збоку набік.

Він виминав ударів і самий кусав свого напасника за кожним разом.

Аж вкінці старий лев не міг довше витримати і, покалічений, втік у нетри.